

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

**ПРОБЛЕМИ
РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Ужгород
«Патент»
2003

ББК 81.43 + 81.47
П 78
УДК 811.11 + 811.13

Збірник складають наукові праці викладачів та аспірантів факультету романо-германської філології Ужгородського національного університету. У збірнику на фактичному матеріалі розглядаються різні аспекти романо-германського мовознавства та літературознавства, пов'язані з вивченням лексикології, ономазіології, ономастики, синтаксису, лінгвістики тексту, стилістичного синтаксису і перекладознавства, лінгвоісторіографії, літературної критики; висвітлюються деякі проблеми викладання іноземних мов.

Для науковців-філологів, викладачів вузів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться питаннями романо-германської філології.

Редакційна колегія:

д-р філол. наук **М.М. Полюжсин** (відп. редактор)

д-р філол. наук **В.В. Левицький**

д-р філол. наук **О.П. Воробйова**

д-р філол. наук **С.Н. Денисенко**

д-р філол. наук **К.Я. Кусько**

канд. філол. наук **С.С. Бобинець**

канд. філол. наук **Б.П. Бендзар**

*Рекомендовано до друку Редакційно-видавничою радою УжНУ
Протокол №4 від 26 листопада 2003 р.*

“Проблеми романо-германської філології” внесені до переліку №5 наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата філологічних наук: Постанова Президії ВАК України №1-02-5 від 10.05.2000 р.

ISBN 966-7400-33-5

© Ужгородський національний
університет, 2003
© ВАТ “Патент”, 2003

Т. Т. Вrabель

ФУНКЦІОНУВАННЯ СУФІКСАЛЬНИХ ІЛОКУТИВІВ У МОВЛЕННЄВИХ АКТАХ РІЗНИХ ПРАГМАТИЧНИХ ТИПІВ

Характерною ознакою сучасної науки про мову є інтенсивні пошуки в галузі комунікативної лінгвістики, формування якої висуває на порядок денний необхідність залучення комплексних методів вивчення одиниць різних рівнів. У той час як комунікативна фонетика (фонетика мовлення), комунікативно-орієнтована граматики (комунікативний синтаксис), комунікативний підхід до аналізу тексту вже існують, комунікативне словотворення робить тільки перші кроки [31]. Комунікативний підхід до розгляду слова дозволяє виявити ті суттєві особливості прагматично зумовленого словотворення, які залишаються дотепер невисвітленими. До них у першу чергу можна віднести виявлення факторів, які впливають на вживання похідних одиниць у мовленні, що й визначає потребу дослідження сукупності тих прагматичних факторів, які здійснюють безпосередній вплив на формування й функціонування словотвірних одиниць у різних мовленнєвих актах сучасної англійської мови. Ознайомлення з наявними теоретичними джерелами свідчить про відсутність досліджень дериваційної прагматики на матеріалі англійської художньої літератури. Сучасні лінгвістичні дослідження прагматичних аспектів похідного слова концентруються навколо: загального опису словотвірної системи англійської мови [3; 33; 32; 1; 4; 6; 17; 9; 10; 13; 24; 39], афіксації англійської, німецької та французької мов [16; 23; 25; 37], словоскладання [22; 26] та інших способів словотворення [2; 21; 7], неологізмів, індивідуальної та okazіональної номінації [35; 11; 8], певних прагматичних компонентів значення слова, як наприклад, оцінки, емотивності, образності, експресії та ін. [29; 30; 38; 5], демінутивів, мовної гри [19; 18; 28], певних сфер комунікації, зокрема, преси, політичної пропаганди [36; 34] та певної терміносистеми [13; 15; 27].

Актуальність роботи зумовлена загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на виявлення прагматичних параметрів різних за параметром і структурою мовних одиниць, важливістю вивчення висловлювань у контексті їх реалізації, з одного боку, та дослідження мовленнєвих актів (далі – МА) крізь призму вербальних засобів їх реалізації – з іншого. Звідси випливає важливість комплексного аналізу сукупності дериваційних ресурсів, які беруть активну участь у вираженні різнотипних ілокутивних актів сучасної англійської мови. Актуальним, на нашу думку, є

вивчення словотвірних засобів з точки зору їх валентності у процесі реалізації актів номінації при утворенні похідного дієслова з певною ілокутивною метою. Неабиякий інтерес з цього приводу викликає і виявлення залежності вибору самого способу словотворення від конкретної комунікативної ситуації та чітко окреслених дериваційних засобів, які в залежності від окремого способу проявляють різний ступінь активності.

Метою цієї статті є проаналізувати функціонування суфіксальних похідних дієслів англійської мови у різних ілокутивних класах.

У процесі аналізу художньої літератури було виділено 7504 похідних ілокутивних дієслів, утворених різними способами словотворення, з них 472 суфіксальних деривата (6.28%). Ілокутиви були класифіковані за словотвірними афіксами, за допомогою яких вони були утворені, далі визначалось значення афікса за двома словниками [40; 41], а також прагматичний тип, до якого вони відносяться. У дієслівному словотворенні беруть участь чотири префікси: -ate, -en, -ify, -ize [12; 20]. Кількісні дані функціонування похідних ілокутивів наведемо у таблиці.

**Функціонування суфіксальних ілокутивів
у різнотипних мовленнєвих актах**

Суфікси	Словотвір. значення	Прагматич. тип	Приклади	К-сть	%
-ize	розмовляти певним чином	репрезентатив	apologize, criticize, emphasize, extemporize, theorize	9	1.90
		директив (прескриптив, реквестив)	apologize	2	0.42
		директив (сугестив)	emphasize	1	0.21
		імплікатор	apologize, criticize, emphasize, extemporize	33	6.99

		директивно-імплікаторний	apologize, criticize, patronize	4	0.84
	надавати певну властивість	репрезентатив	generalize, realize, scrutinize, specialize, visualize	256	54.23
		директив (сугестив)	realize	3	0.63
		рогатив	localize, realize	2	0.42
		дескриптив	materialize, scrutinize	2	0.42
		імплікатор	dramatize, materialize, mongrelize, realize, scrutinize, spiritualize, sterilize, sympathize, tantalize, terrorize, tranquilize, visualize	43	9.11
	змінити або	репрезентатив	memorize, summarize	7	1.48
	бути зміненим	директив (сугестив)	legalize	1	0.21
	на що-небудь	імплікатор	idolize	2	0.42
-en	набуття або надання певної ознаки	репрезентатив	hasten, lighten, loosen, quicken, waken	12	2.54
		директив (прескриптив)	straighten, waken	2	0.42
		директив (сугестив)	freshen, threaten	6	1.27

		дескриптив	flatten, freshen, hasten, lessen, loosen, moisten, quicken, steepen, tighten, waken	57	12.07
		імплікатор	brighten, darken, hasten, stiffen, tighten, threaten	18	3.81
		рогативно-імплікаторний	frighten	2	0.42
-ate	каузативне	репрезентатив	activate, formulate, manipulate	3	0.63
		дескриптив	activate	2	0.42
		імплікатор	orchestrate	1	0.21
-ify	приводити до певного результату	репрезентатив	falsify	3	0.63
		імплікатор	simplify	1	0.21
				472	100

У першому словотвірному значенні (див. табл.) похідні ілокутиви, утворені за допомогою суфікса -ize, виражають репрезентативні, директивні (прескриптивні, реквестивні, сугестивні), імплікаторні та директивно-імплікаторні мовленнєві акти. Проаналізуємо дані таблиці на прикладах.

(1) *She was only extemporizing, but a stirring warmth flowed from her, as if her heart was trying to come out to you concealed in one of those breathless, thrilling words* (F.S. Fitzgerald "The Great Gatsby").

Суфіксальне похідне *extemporize* передає **репрезентативний МАТВЕРДЖЕННЯ** у неперформативній формі, яка позначає, що у висловлюванні не є експліцитних маркерів перформативності I state, I say, I claim та ін. у теперішньому часі індикатива і речення вживається не у прямій мові, що могло свідчити про первинний перформатив. Похідний ілокутив експлікований дієсловом, яке передає минулі події. Словотвірне значення (далі – СЗ) деривата "розмовляти певним чином"

підкреслює ілокутивну мету репрезентативного прагматичного типу – виражати мовленнєві дії мовця.

(2) “*You will remain standing in front of the Blessed Sacrament for three hours, and you will then apologize to the Reverend Mother*” (E. O’Brien “The Country Girls”).

Похідне дієслово *apologize* виражає **директивний прескриптивний МА наказу** у первинно-перформативній формі, на що вказує вживання у прямій мові. Однією з умов успішного виконання цього МА є значна різниця у соціальному статусі комунікантів – вчитель у церковній школі та учениця. СЗ деривата ідентичне з попереднім випадком із тією лише відмінністю, що похідне *apologize* передає крім семи “мовлення” ще й сему “вибачення” на відміну від попереднього *extemporize*, де до семи “мовлення” додавалася сема “непідготовленість, імпровізація”. Однак ця відмінність не впливає на СЗ, оскільки характерною ознакою цього типу значення є узагальненість, абстрагованість від конкретних лексичних значень похідних.

(3) *Sam stared for a second longer, then relaxed. He released Adam and took a step backward. “I’m sorry you found me like this,” he said, wiping his eyes.*

“*Don’t apologize*” (J. Grisham “The Chamber”).

Ілокутивна сила висловлювання із похідним *apologize* в останніх двох прикладах відрізняється. **Директивний прагматичний тип** є спільним для обох актуалізацій деривата, проте підтип різний. Якщо у другому прикладі мовець виражав наказ, то у третьому – це вже **МА прохання**. Пояснення цьому знаходимо у вертикальному контексті твору, зокрема у статусних відносинах між комунікантами. Розмова проходить між адвокатом та підсудним, який до того ж є дідусем молодого адвоката.

(4) “*You’re a good witness, Elaine. When you’re on the stand, emphasize how happy Vivian was at her wedding reception and talk about when she and Covey were house hunting and all their plans for a baby*” (M.H. Clark “Remember Me”).

Похідне *emphasize* передає **директивний сугестивний МА поради**. Основою віднесення деривата саме до цього прагматичного типу є також ситуація та статусні відносини. Мовець, який є адвокатом, дає поради свідку щодо стратегії поведінки у залі суду. Саме ситуація спілкування визначає ілокутивний клас похідного, оскільки СЗ залишається тим самим – “говорити певним чином”, що наводить нас на думку про

відсутність залежності між СЗ деривата та віднесенням його до певного прагматичного типу.

(5) *If a man couldn't pay cash for a radio, Harry would get five dollars down and a note for the balance, and if the man couldn't make his payments, Harry would attach the man's home or his vineyard, or his automobile, or his horse, or anything else the man owned. And the amazing thing was that no one ever criticized him for his business methods* (W. Saroyan "Harry").

Суфіксальний дериват *criticize* виражає імплікаторний МА критики у неперформативній формі, яка є характерною для описів минулих подій. Причиною віднесення похідного до імплікаторів є його семантика, яка є основою для появи прагматичних компонентів значення, зокрема оцінності. Мовець, який у наведеному вище прикладі виражений заперечним займенником *no one*, оцінює дії адресата з точки зору відповідності нормі за шкалою "погано – норма – добре". Оцінка є експліцитною – проявляється як у семантиці похідного, так і у контексті його вживання (*the amazing thing*). Оцінка читача також базується на його фонових знаннях – знанні норм, прийнятих у суспільстві.

(6) *"So you blame me for his death, right, Adam? That's what you really want to say, isn't it?"*

"No. I don't blame you entirely."

"Don't patronize me! Just add my son's name to the list" (J. Grisham "The Chamber").

Дієслово *patronize* у наведеному вище прикладі відносимо до гібридного директивно-імплікаторного типу, оскільки висловлювання *Don't patronize me* містить ілокутивні сили двох прагматичних типів (звідси назва "гібридний") – директива та імплікатора. Директивний МА полягає у спонуканні адресата припинити опіку та захист мовця, тоді як імплікаторний акт мовлення надає висловлюванню емоційне забарвлення, яке є очевидним з комунікативної ситуації (*So you blame me for his death, right; That's what you really want to say, isn't it; Just add my son's name to the list*).

У другому СЗ (див. табл. 1) похідні із суфіксом *-ize* виражають репрезентативи, директиви (сугестиви), рогативи, дескриптиви та імплікатори. Проаналізуємо їх функціонування на прикладах.

(7) *"If it had been bad news would you have left me, Phuong?" She rubbed her hand across my chest to reassure me, not realizing that it was words this time I required, however untrue* (G. Greene "The Quiet American").

Дериват *realize* передає **репрезентативний МА** усвідомлення у неперформативній формі. Віднесеність до репрезентативів не викликає сумніву, оскільки передача розумової діяльності людини, зокрема її думок, є однією з основних ілокутивних цілей цього прагматичного типу. СЗ похідного є “надавати певну властивість, обробляти з певною метою”.

(8) *She looks around her, then takes a step out of the Nurses' Station toward McMurphy.*

“You're committed, you realize. You are...under the jurisdiction of me...the staff” (K. Kesey “One Flew Over the Cuckoo's Nest”).

У наведеному вище прикладі похідне *realize* виражає **директивний сугестивний МА** погрози. Основою віднесення деривата до директивів є контекст його вживання (*You're committed; You are...under the jurisdiction of me...the staff*), який сприяє єдино можливій адекватній інтерпретації. Як бачимо, за однакового словотвірного афікса, однакового СЗ ілокутивні класи можуть відрізнитися.

(9) *“Excellent, Watson! And how did you localize me?”* (A.C. Doyle “The Hound of the Baskervilles”).

Дериват *localize* передає **рогативний МА**. Ілокутивною метою є запит інформації, а мотивом – відсутність знань у мовця.

(10) *I took him to the pantry, where he looked a little reproachfully at the Finn. Together we scrutinized the twelve lemon cakes from the delicatessen shop* (F.S. Fitzgerald “The Great Gatsby”).

Похідне дієслово *scrutinize* виражає **дескриптивний МА**, головним призначенням якого є описувати невербальні дії людей, створюючи при цьому ситуативний контекст. Усі МА цього прагматичного типу є неперформативними, оскільки вони ніколи не вживаються у прямій мові і не передають вербальні дії комунікантів.

(11) *“I can sympathise with everything except suffering,” said Lord Henry shrugging his shoulders. “I cannot sympathise with that. [...] One should sympathise with the colour, the beauty, the joy of life”* (O. Wilde “The Picture of Dorian Gray”).

У трьох випадках похідне *sympathise* експлікує **імплікаторний МА** у формі первинного перформатива. Проповідуючи філософію гедонізму, мовець закликає насолоджуватись прекрасним та не сприймати негативні сторони життя. Висловлювання є емоційно забарвленими, оскільки передають суб'єктивну точку зору мовця. Сама семантика похідного також має імпліцитні емосеми: жаль, співчуття, які є основою для появи емотивного прагматичного компонента значення

при функціонуванні слова у тексті. СЗ є невід'ємною умовою адекватної інтерпретації слова у контексті художнього твору.

У третьому СЗ (див. табл.) деривати із суфіксом *-ize* виражають репрезентативні, директивні (сугестивні) та імплікаторні МА. Проаналізуємо їх функціонування на прикладах.

(12) *A quick man with a lie, and a story, and a plan; he was that, she thought, memorizing that about him too* (C. Voigt "On Fortune's Wheel").

Дериват *memorize* передає **репрезентативний неперформативний МА**. Належність до дієслів мисленневої діяльності та контекст вживання похідного зумовили його віднесеність до репрезентативів. Словотвірним значенням є "змінити або бути зміненим на що-небудь".

(13) *"The only possible solution to this deadly trade is to ignore it. Legalize it along with marijuana. Then the infrastructure will sag and collapse"* (J.D. MacDonald "The Lonely Silver Rain").

Те саме словотвірне значення, проте різна ілокутивна сила, притаманна дієслову *legalize*, яке у наведеному вище прикладі виражає **директивний сугестивний МА поради**. Міркуючи про можливі способи боротьби з наркоманією, мовець пропонує легалізувати навіть важкі наркотики з метою банкрутства наркобаронів.

(14) *He was a slight crazy-looking boy with a small head. He idolized Mor* (I. Murdock "The Sandcastle").

Дериват *idolize* виражає **імплікаторний МА** у неперформативній формі. Основою для віднесення дієслова до імплікаторів є семантика похідного, зокрема його оцінна конотація. СЗ "змінити або бути зміненим на що-небудь" підкреслює лексичне значення похідного.

Похідні ілокутиви, утворені за допомогою суфікса *-en*, виражають репрезентативні, директивні (прескриптивні та сугестивні), дескриптивні, імплікаторні та рогативно-імплікаторні МА. Проілюструємо наведені факти на прикладах.

(15) *"But I was afraid of intruding upon a sorrow that I could not lighten"* (O. Wilde "The Picture of Dorian Gray").

Похідне дієслово *lighten* передає **репрезентативний МА твердження** у формі первинного перформатива. СЗ спільним для усіх афіксальних дериватів із суфіксом *-en* є "набуття або надання певної ознаки". Як і у випадку з похідними, утвореними за допомогою суфікса *-ize*, СЗ деривата не впливає на належність до прагматичного типу.

(16) *The pillowslip under me and the white counterpane were wet when I wakened up. Molly wakened me with a cup of tea and toast* (E. O'Brien "The Country Girls").

Наведений вище приклад містить два випадки вживання ілокутивного дієслова *waken*, проте вони мають різні ілокутивні сили і, відповідно, належать до різних прагматичних типів. Перший випадок являє собою приклад уживання **репрезентативного МА повідомлення** у неперформативній формі. Наратор описує дії героїні у минулому, що дуже схоже на дескриптивний прагматичний тип мовленнєвих актів, проте він відрізняється від репрезентативів тим, що описує супровідні обставини спілкування, тоді як репрезентативи можуть описувати минулі події, за яких не відбувалася вербальна комунікація. У другому випадку похідне *waken* передає **директивний прескриптивний МА спонукання** у неперформативній формі. Статусні відносини комунікантів указують на асиметричну ситуацію, оскільки адресантом є служниця, а адресатом – хвора дитина.

(17) *“Well, they’re the only kind you need,” Doc said. “Let’s freshen these a little.” Doc freshened them and the new drink tasted better than the old (W. Saroyan “Palo”).*

У першому випадку похідне *freshen* експлікує первинний перформатив – **директивний сугестивний МА пропозиції** ще раз наповнити чарки. Конструкція *let’s + Infinitive* є типовою для цього підтипу ілокутивного класу директивів. Правильній інтерпретації похідного сприяє також симетрична ситуація комунікації, яка вказує на те, що розмова проходить між двома друзями. Функцією другого дієслова *freshen* є описувати умови перебігу комунікації, створювати ситуативний контекст. Іншими словами, суфіксальний дериват *freshen* передає **неперформативний дескриптивний МА**.

(18) *Unlike Gatsby and Tom Buchanan, I had no girl whose disembodied body floated along the dark cornices and blinding signs, and so I drew up the girl beside me, tightening my arms (F.S. Fitzgerald “The Great Gatsby”).*

Ілокутив *tighten* передає **імплікаторний МА**, на що вказує експресивно забарвлений контекст уживання похідного (*disembodied body floated along the dark cornices and blinding signs*).

(19) *“But look here,” he said peevishly. “What about me? Why bring me here today? Why nearly frighten me to death?” (A. Christie “Thirteen at Dinner”).*

На відміну від похідного у попередньому прикладі, дериват *frighten* виражає **гібридний МА**, який експлікує ілокутивну силу **рогатива** – запитання до співрозмовника, та **імплікатора** – емоційне забарвлення висловлювання. Рогативний МА зумовлений відсутністю інформації у

мовця, а імплікаторний МА – бажанням зробити своє запитання експресивно забарвленим.

Похідні ілокутиви, утворені за допомогою суфікса -ate, виражають репрезентативні, дескриптивні та імплікаторні МА. Прикладами їх функціонування можуть служити такі:

(20) *The realization that he had actually formulated that word “fear” struck Page suddenly as so absurd that he swung back sharply to a former and more balanced frame of mind in which the trouble seemed less, the outlook clearer* (A.J. Cronin “The Northern Light”).

Дериват *formulate* передає **репрезентативний МА усвідомлення** у неперформативній формі. СЗ усіх похідних із суфіксом -ate є каузативне значення, яке не впливає на належність похідного до ілокутивного класу.

(21) *He put the data on disk and then printed it and checked the printout against his yellow sheet. He then activated his modem and sent the data out over the phone* (J.D. MacDonald “The Lonely Silver Rain”).

Дієслово *activate* виражає ілокутивну силу **дескриптивного акту мовлення**. Іншими словами, воно створює ситуативний контекст, описуючи невербальні дії персонажа.

(22) *He testified that he handled dynamite all the time in his line of work. Mr. Carson Jenkins was a salt-of-the-earth little man who was completely believable. He was a member of the Ku Klux Klan, but the FBI didn't know it. Clovis orchestrated this testimony without a flaw* (J. Grisham “The Chamber”).

Похідне *orchestrate* передає **імплікаторний МА** у неперформативній формі. Уживаючи цей дериват, автор ніби порівнює роботу адвоката Кловіса з диригентом, який керує оркестром, а у наведеному вище прикладі – брехливими свідченнями Карсона Дженкінса, який є членом Ку Клукс Клану і готовий сказати будь-що за гроші. Контекст уживання похідного, зокрема емоційно-оцінна дескрипція свідка (*a salt-of-the-earth little man*) також допомагає інтерпретувати похідне *orchestrate* як таке, що виражає імплікаторний МА.

Дієслова із суфіксом -ify передають репрезентативні та імплікаторні акти мовлення. Наведемо приклади:

(23) *“Our Lesley hadn't led a blameless life. Got into trouble in his early twenties, falsifying his amounts somewhere”* (A. Christie “Hallowe'en Party”).

Дериват *falsify* виражає **репрезентативний МА повідомлення** у формі первинного перформатива. Мовець дає раціональну оцінку діям особи, про яку іде мова, та надає адресату інформацію про минуле

кримінальне життя підозрюваного чоловіка. СЗ похідних із цим суфіксом є “надавати певну властивість, приводити до певного результату”.

(24) “*You’re on our ward six hours and have already **simplified** all the work of Freud, Jung and Maxwell Jones and summed it up in one analogy: it’s a ‘peckin’ party’*” (К. Kesey “One Flew Over the Cuckoo’s Nest”).

Похідний ілокутив *simplify* передає імплікаторний МА докору у формі первинного перформатива. Мовець глузує, іронізує над адресатом (*you have already simplified all the work of Freud, Jung and Maxwell Jones*), а поряд з іронією подається його імпліцитна пейоративна оцінка.

Отже, у процесі аналізу функціонування суфіксальних ілокутивів ми дійшли таких висновків. По-перше, СЗ не впливає на ілокутивну силу похідного, тобто на належність до прагматичного типу. По-друге, актуалізація прагматичних компонентів слова характерна лише для тих дієслів, які передають ілокутивну силу імплікаторів у простих або гібридних мовленнєвих актах. По-третє, найбільша кількість імплікаторів виражається похідними із суфіксом *-ize* як найбільш продуктивним з досліджуваних нами афіксів.

Перспективним напрямком для подальших досліджень вважаємо комплексний когнітивно-прагматично-актомовленнєвий аналіз словотвірної системи англійської мови на матеріалі інших стилів або проведення порівняльного дослідження вживання способів та засобів словотворення на матеріалі різних стилів сучасної англійської мови.

Summary

The article is devoted to the investigation of suffixal illocutionary verbs in speech acts of different pragmatic types. The verbs are analyzed taking into account the suffix they are formed with, the word-building meaning of the derivative and the pragmatic type they belong to. The author tries to find out the relation between the word-building and the illocutionary class of the derivative. We came to the conclusion that the illocutionary force of the derivative verb is greatly influenced by the meaning the word acquires in the context, while the word-building meaning and all the pragmatic components of the word take effect in the illocutionary classes containing implicative speech acts.

Література

1. Агаханянц Л.С. Прагматический компонент содержания слова и особенности его актуализации в тексте. – Ташкент, 1989.

2. Ардаматская С.Н. Акронимия как форма адаптивности языковой системы (на матер. англ. морской терминологии): Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Л., 1987.

3. Архипов И.К. Семантика и номинативно-коммуникативные функции производных слов: Дис. ... докт. филол. наук. – Л., 1985.

4. Ашурова Д.И. Производное слово в свете коммуникационной теории языка. – Ташкент: ФЛН, 1991.

5. Гиндлина И.М. Экспрессивные словообразовательные средства в художественной речи и способы их передачи при переводе: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – М.: МПГУ, 1999.

6. Заботкина В.И. Семантика и прагматика нового слова (на матер. английского языка): Дис. ... докт. филол. наук: 10.02.04. – М.: МГЛУ, 1991.

7. Зацный Ю.А. Аналогия и некоторые словообразовательные процессы английского языка в 70-80 годы// ИЯШ – 1991. – Вып. 24.

8. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: ЗДУ, 1998.

9. Земская Е.А. Словообразование как деятельность. – М.: Наука, 1992.

10. Ищенко И.П. Соотношение семантики и прагматики производных слов (на матер. современного английского языка): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – СПб, 1995.

11. Киселёва Р.А. Структурные особенности авторских неологизмов и их стилистические функции (на матер. англ. и амер. сатирич. и комич. литературы XX в: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Л., 1989.

12. Коржева Л.Б. Мотивационная типология производного слова (на матер. суффиксальных новообразований английского языка): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – М.: МГПИИЯ им. М. Горького, 1985.

13. Коротких Е.Г. Структурный и семантико-прагматический аспекты лексико-словообразовательных комплексов зоонаименований (на матер. современного английского языка): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – Л., 1988.

14. Косенко О.А. Прагматика словообразовательных процессов в современном английском языке: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – М., 1995.

15. Махнутина К.С. Некоторые прагматические особенности словообразовательной системы английской химической терминологии// Проблемы прагмалингвистики. – М., 1983. – Вып. 213.

16. Нурисламова Ф.Н. Оказиональные префиксально-глагольные дериваты в современном немецком языке: Дис. ... канд. филол. наук. – Калинин: КГУ, 1987.

17. Нуруллова С.Ш. Прагматические аспекты функционирования словообразовательных аффиксов современного английского языка: Дис. ... канд. филол. наук. – М., 1991.

18. Нухов С.Ж. Языковая игра в словообразовании (на матер. лексики английского языка): Дис. ... докт. филол. наук. – М., 1997.

19. Паньков О.Б. Структурно-семантические особенности функционирования деминутивных форм имён существительных в современном английском просторечии: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – К., 1988.

20. Перева А.В. Система суффиксации в современном английском языке: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – М.: МГПИИЯ им. М. Тореза, 1976.

21. Петрова Л.И. Словообразовательная мотивация и соотносительность со сочетаниями английских прагмем, образованных гаплогическим словослиянием // Лексическая семантика и фразеология. – Л., 1987.

22. Петру Э.А. Социопрагматические и структурно-семантические особенности экспрессивной коллоквиальной лексики (на матер. английских сложных существительных): Дис. ... канд. филол. наук. – Пятигорск, 1993.

23. Полюжин М.М. Диахронно-семантический аспект префиксального словообразования в английском языке: Дис. ... докт. филол. наук. – М., РАН ИЯ, 1993.

24. Полюжин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. – Ужгород: Видавництво “Закарпаття”, 1999.

25. Полянчук О.Б. Французские глаголы с префиксом de- в прагматическом аспекте // Актуальные проблемы прагмалингвистики: Издательство Воронежского университета, 1996.

26. Попова Т.Г. Коллоквиальные сложные слова английского языка: Дис. ... канд. филол. наук. – М., 1998.

27. Пушкар В.І. Структура, семантика та словотворчі функції основ префіксальних дієслів (на матер. англійської економічної термінолексики): Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. – Полтава: Полтавський університет споживчої кооперації України, 2002.

28. Резниченко Л.Ю. Прагматика деминутивности в английском и немецком языках: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – СПб, 2001.

29. Ретунская М.С. Роль словообразовательных средств в создании оценочных номинаций // Социальная и стилистическая вариативность английского языка. – Пятигорск, 1988.

30. Ретунская М.С. Английская аксиологическая лексика: Дис. ... докт. филол. наук. – Н. Новгород, 1998.

31. Севидова Н.А. Прагматические возможности словообразовательных элементов в системе существительного современного немецкого языка: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Тамбов, 2002.

32. Сергеева А.Б. Функционирование нового производного слова в контексте (на матер. французского языка): Дис. ... канд. филол. наук. – М., 1988.

33. Сударикова В.А. Толкование производного слова в аспекте речевой деятельности (на матер. английского языка): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 – Л., 1985.

34. Сухопещенко Ю.Ф. Когнитивная структура прагматически ориентированных лексических новообразований (на матер. британской прессы): Дис. ... канд. филол. наук. – М., 1994.

35. Терентьева Л.П. Семантика и прагматика лексических окказионализмов: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 – общее языкознание. – М.: МГПИИЯ им. М. Тореца, 1983.

36. Третьюхин А.Н. Прагматика производного слова (на матер. некодифицированных прилагательных в текстах политической пропаганды США): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – М.: МГПИИЯ им. М. Тореца, 1985.

37. Трухачёва А.В. Словообразовательный и морфологический анализ префиксальных производных (на матер. префикса re- в современном английском языке): Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 – СПб: РГПУ им. А.И. Герцена, 2002.

38. Цоллер В.Н. Эмотивные, оценочные и экспрессивные компоненты в структуре лексического значения/ Семантика единиц. Докл. VI междунар. конференции. т. 1. – М., 1998.

39. Bauer L. *English Word-Formation*. – Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

40. Новый Большой англо-русский словарь: В 3 т. / Ю.Д. Апресян, Э.М. Медникова. – М.: “Русский Язык”, 2001.

41. *Longman Dictionary of Contemporary English*. Pearson Education Limited, 2001.

ЗМІСТ

Відомий педагог і вчений	3
<i>Полюжин М.М.</i> Напрями та одиниці прагматичного аналізу мовленнєвої комунікації	6
<i>Андрусяк І.В.</i> Англійські неологізми кінця ХХ століття, утворені з участю комбінованих форм	20
<i>Андрусь А.Ф.</i> Проблеми синонімії прикметників, що позначають величину, в англійській мові	35
<i>Врабель Т.Т.</i> Функціонування суфіксальних ілокутивів у мовленнєвих актах різних прагматичних типів	46
<i>Голик С.В.</i> Проблеми семантичного аналізу префіксальних авторських новоутворень	60
<i>Миголинець О.І.</i> Функціонально-стильові характеристики некодифікованої префіксальної фазової номінації	66
<i>Пасічник Г.П.</i> Фреймова лексична група “Опис природи” в романі “Humphry Clinker” Т. Смоллетта	76
<i>Сакал Т.М.</i> Розвиток префіксальної ономасіологічної категорії заперечення	84
<i>Томенчук М.В.</i> До проблеми варіантної концептуалізації в англійській мові	95
<i>Цибик М.Ю.</i> Про деякі підходи до вивчення авторської словотвірної номінації	102
<i>Чаварга Я.М.</i> Нейропсихофізіологічні основи полісемії	108

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ
РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Упорядник Ярослав Чавирга

*Редактор Людмила Алексєнко
Комп'ютерна верстка Юрія Гандери*

Здано до набору 02.12.2003. Підписано до друку 19.12.2003.
Формат 60x84/16. Папір офс. Гарнітура Times New Roman.
Друк офс. Ум. друк. арк. 6,74. Обл.-вид. арк. 9,365.
Тираж 500. Зам. 208.

Відкрите акціонерне товариство "Патент"
88000 м. Ужгород, вул. Гагаріна, 101

П 78 Проблеми романо-германської філології / Збірник наукових праць. – Ужгород: “Патент”, 2003. – 116 с.

ISBN 966-7400-33-5

Збірник складають наукові праці викладачів та аспірантів факультету романо-германської філології Ужгородського національного університету. У збірнику на фактичному матеріалі розглядаються різні аспекти романо-германського мовознавства та літературознавства, пов'язані з вивченням лексикології, ономасіології, ономастики, синтаксису, лінгвістики тексту, стилістичного синтаксису і перекладознавства, лінгвоісторіографії, літературної критики; висвітлюються деякі проблеми викладання іноземних мов.

Для науковців-філологів, викладачів вузів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться питаннями романо-германської філології.

ББК 81.43 + 81.47
УДК 811.11 + 811.13